

Rok 26.

PRZEDPŁATA w POZNANIU Kwartalnie 1,20 m., z odnoszeniem do domu 1,45 m., mies. 40 f. REDAKCJA: ulica Dolna Wałowa nr. 1, I piętro. z odnoszeniem 50 f. — „Wielkopolanin“ wychodzi codziennie.

Poznań, wtorek 10 marca 1908.

Telefon: Ekspedycji 1013. Redakcji 1142.

PRZEDPŁATA na POCZTACH: Kwartalnie 1,2 mk., z odnoszeniem do domu 1,62 mk. INSERATY: od wiersza drobn, 25 f. Rękopisów się nie zwraca. EKSPEDYCJA: ulica Posadowskiego nr. 89.

Nr. 58.

Sprawa językowa.

Donosiliśmy, że rząd próbował dojść do porozumienia z wolnomyślnymi w sprawie § 7, żądającego dla zebrań publicznych niemieckiego języka przy obradach. Można sobie wystawić, jakich ustępstw domagał się rząd od wolnomyślnych. Oto wolnomyślni mieli po prostu pozostawić poszczególnym rządom państw prawo rozstrzygania o języku obrad. —

Jakby rząd pruski w sejmie swym rozstrzygnął o języku polskim, tego wcale tłomaczyć nie potrzeba.

To też słusznie woła liberalna „Frankfurter Ztg.“: Lewica — to znaczy wolnomyślni — socjaliści są stanowczo przeciwni § 7 — nie powinna się nigdy na to zgodzić!

Dla uzasadnienia tego stanowiska pisze „Frankfurter Ztg.:“

„Jeżeli rząd utrzymuje, że chodzi mu o praktyczne wykonywanie prawa o zebraniach, to lewica musi patrzeć na to z zasadniczego stanowiska wolności zebrań i tego stanowiska nie może poświęcać dla wygody urzędów. Do wolności zebrań należy też wolność języka obrad, która rzeczywiście dla wielu obywateli rzeszy daje jedyną możność korzystania z prawa zebrań. Dla przedstawicieli wolnościowych zapatrywań jest ustępstwo wykluczone, ale tak samo oddanie sprawy językowej prawodawstwu krajowemu. Albowiem wie się bardzo dobrze, że szczególnie w Prusach na drodze prawodawstwa krajowego stałoby się to, co dziś prawo rzeszy odrzuca. Nawet argument, że cała ustawa o stowarzyszeniach padnie a Prusy przeprowadzą u siebie ów wstrętny paragraf nie może nic zmienić w stanie rzeszy. Jeżeli rząd pruski chce u siebie przeprowadzić uchwałę, brzemienną w następstwa dla całej przyszłej jego polityki, wtedy na niego spadnie odjum, że nigdy na serjo nie myślał o wprowadzeniu zmian liberalnych.

Rząd nie powinien był wcale przystąpić do partji liberalnych z pomysłem wywłaszczenia z języka ojczystego części obywateli rzeszy. Jego rzeczą dbać o to, aby kontrolujący urzędnicy znali język obrad, co przy dobrej woli nie trudno przeprowadzić. Lewica prędzej pozwoli na upadek ustawy, niżby miała wziąć na siebie odpowiedzialność za jej wstecznicze ukształtowanie w rzeszy lub Prusach.“

W końcu powiada „Frankfurter Ztg.“ że wszelka próba przeprowadzenia paragrafu językowego przyczyni się do rozbicia spólności partyi wolnomyślnych.

„Frankfurter Ztg.“ atoli pewną jest tylko demokratycznej części wolnomyślnych, na wolnomyślnych kierunku Richtera i na zjednoczenie wolnomyślne nie bardzo się spuszczą, ponieważ ta część wolnomyślnych bardzo jest wobec rządu ustępliwą.

Jedenastego marca rozpocznie na nowo obrady komisja, zastanawiająca się nad ustawą o stowarzyszeniach, dla tego niebawem wyjdzie na jaw, co rząd u wolnomyślnych zdziałał.

Wybory do sejmu galicyjskiego

dały następny rezultat:

Wybrano **136 posłów polskich,** 34 rusinów i 1 niemca.

Do partji konserwatywnej należy z polaków **82,** a że w sejmie zasiada 161 posłów; mają konserwatyści jeszcze absolutną większość, do centrowców 4 (są to jednak inni centrowcy niż w Prusach. Przyp. Red.). do ludowców 18, 3 dzikich i 29 demokratów, z tych 12 narodowych demokratów, na polskie stronnictwo demokratyczne 6, a na demokratów bez bliższego określenia 11.

Rusini dzielą się na 19 moskalofilów, na 8 ukraińców i na trzech radykałów.

Poseł Witting

zamierza, jak donosi „Nat.-Ztg.“ po ukończeniu obecnej sesji, nie ubiegać się już o mandat poselski do sejmu. Doniósł już o tem zarządowi stronnictwa narodowo-liberalnego w Geestemünde, gdzie został wybrany. „Berl. Tagebl.“ tłomaczy jego rezygnacją tem, że były nadburmistrz nie podzielał stanowiska, jakie przywódzca stronnictwa narodowo-liberalnego, prof. Friedberg, zajął w pierwszem czytaniu projektu wywłaszczenia. Skutkiem tego też wcale dotąd jeszcze w sejmie nie przemawiał.

Zmiany ustawy procederowej Rzeszy niemieckiej.

(Ciąg dalszy.) — Artykuł 2.

[PBP.] Artykuł drugi dotyczący prywatnych urzędników fabrycznych, werkmistrzów, lub techników.

I. (Rozwiązanie stosunku służbowego.) W § 133 c, ustępie 1, pod liczbą 4 przepisuje dzisiaj ustawa procederowa, że pracodawca może pracobiorcę (urzędników prywatnych i t. p.) zwolnić z obowiązku, jeżeli tenże skutkiem zaraźliwej choroby lub dłuższego więzienia albo nieobecności służby swej pełnić nie może.

Zmiana tego paragrafu polega na tem, że dodany ma zostać przepis, jako i wtedy wolno pracobiorcę zwolnić z obowiązków, skoro zawezwany został do służby wojskowej na dłużej, niż na ośm tygodni.

II. (Zapłata za 6 tygodni w razie niewykonywania obowiązku.) Do § 133 d dodane być mają 2 nowe paragrafy, i to:

§ 133 da. Jeżeli pracobiorca skutkiem niezawinionego nieszczęścia służby wypełnić nie może, natenczas zatrzymuje prawo do płacy i utrzymania, jednakże nie dłużej niż 6 tygodni. Ten przepis ma znaczenie także na ten wypadek, gdy stosunek służbowy na mocy § 133 c został rozwiązany, ponieważ pracobiorca skutkiem niezawinionego nieszczęścia służby pełnić nie może.

Układ, który na niekorzyść pracobiorcy inne w tym względzie zawierałby przepisy, jest nieważny.

Pracobiorca musi się zgodzić na to, że od sumy należącej mu się za 6 tygodni, to wszystko zostanie odliczone przez pracodawcę, co z jakiej kasy dla chorych lub zabezpieczenia na nieszczęśliwy wypadek za ten czas mu wypłacą.

§ 133 db (Wypłata płacy.) Wypłatę należącej się pracobiorcy płacy należy dokonywać przy końcu każdego miesiąca. Inna umowa jest o tyle nieważna, o ile wypłata płacy ma się dokonywać w dłuższych niż ćwierćrocznych terminach.

III, IV, V (Klauzula konkurencyjna). Zmiany ustawy i nowe przepisy, zawarte w projekcie rządowym pod liczbami III, IV, V, odnoszą się do klauzuli konkurencyjnej. Jest to, jak wiadomo, zastrzeżenie kontraktowe, na mocy którego urzędnik fabryczny, werkmistrz, technik, obowiązuje się przez pewien czas nie przyjmować posady w fabryce konkurencyjnej pod groźbą wielkiej kary.

Obecnie ważny § 133 f ustawy procederowej przepisuje, że umowa co do klauzuli jest tylko o tyle obowiązująca, o ile ograniczenie co do czasu, miejsca oraz przedmiotu niesłuszne nie utrudnia dalszego życia pracodawcy.

Do tego paragrafu ma być dodany nowy przepis następujący:

„Ograniczenie pracobiorcy na dłużej, niż na 3 lata od ustania stosunku służbowego może być tylko wtedy zastosowana, jeżeli się umówiono, że pracobiorcy przez czas ograniczenia płaconą będzie płaca, jaką przy końcu stosunku służbowego otrzymywał.

Prócz tego przepisu mają wejść do ustawy procederowej celem uregulowania sprawy tej samej klauzuli konkurencyjnej następujące dwa nowe paragrafy:

§ 133 g. Jeżeli pracodawca przez zachowanie, sprzeciwiające się kontraktowi, da pracobiorcy powód do rozwiązania stosunku służbowego na mocy przepisów §§ 133 b i 133 d, natenczas nie może wobec niego podnosić praw z umowy, przewidzianej w § 133 f, powyżej podanym.

Tak samo jest, jeżeli pracodawca stosunek służbowy rozwiąże, chyba, że zachodzi ważna, przez niego niezawiniona przyczyna tego rozwiązania, albo jeżeli na czas ograniczenia pracobiorca płacę na końcu płaconą otrzymuje.

W razie, gdy pracobiorca za niedotrzymanie kontraktowej umowy obiecał karę zapłacić, pracodawca może żądać zapłaty tej kary; natomiast wykluczone jest prawo żądania dalszego odszkodowania.

Umowy, sprzeciwiające się niniejszym przepisom, są nieważne.“

§ 133 h. Przepisy § 133 f, ustęp 2 (porównaj wyżej nowy przepis) oraz § 133 g, ustęp 2 do 4, nie znajdują zastosowania, jeżeli pracobiorca pobierał rocznie najmniej 8000 marek płacy.“

* * *

Byłoby rzeczą pożądaną, gdyby interesowani w naszem społeczeństwie urzędnicy fabryczni, werkmistrze, technicy, do których wszystkie te nowe przepisy się odnoszą, wypowiedzieli o nich w gazetach lub przesłali Kołu Polskiemu w parlamencie swoje zdanie.

Projekt wywłaszczenia,

który z podpisem cesarza stanie się ostatecznie prawem w streszczeniu brzmi jak, następuje;

Fundusz przyznany rządowi podnosi się o 200 miljonów marek, (pierwotny projekt przewidywał 300 miljonów marek), z czego 75 miljonów ma być na uregulowanie gospodarstw włościańskich. Osiedlanie robotników niemieckich na znaczniejszych włościach rentowych i na większych majątkach ziemskich należy popierać za pomocą premji. Rząd otrzymuje fundusz w sumie 50 miljonów, aby nabywał większe majątki ziemskie i sprzedawał je następnie w całości jako włości rentowe. Na takich włościach należy w jak największych rozmiarach osiedlać samodzielnych niemieckich robotników rolnych na osadach rentowych. Do komisji wykonywującej należeć ma dwóch członków, z których każdy ma być mianowany na podstawie obejmującej co najmniej trzy nazwiska listy, przedstawionej przez izby rolnicze! poznańską i zachodnio-pruską. Celem zabezpieczenia zagrożonej niemczyzny, przyznane będzie państwu dla zaokrąglenia i wzmocnienia istniejących już grup kolonji w powiatach . . . . . prawo wywłaszczenia takich gruntów, które niezbędne są do osiągnięcia tego celu. (Powiaty nie są jeszcze wymienione).

Wywłaszczenie obejmuje także ruchomości. Na żądanie właściciela mogą być wyłączone z wywłaszczenia ruchomości nie koniecznie potrzebne do gospdarstwa na wywłaszczonych gruntach oraz stada zarodowe. Przy gruntach zamieszkanych komisja kolonizacyjna obowiązana jest przyznać dotychczasowemu właścicielowi termin do opuszczenia domu mieszkalnego, wynoszący co najmniej trzy miesiące. Przyznany w paragrafie 1 prawa z 1902 roku rządowi fundusz, podnosi się o 25 miljonów.

Obszar przeznaczony na wywłaszczenie nie ma przekraczać 280 000 mórg.

Wyłączone są z wywłaszczenia:

a) budynki, poświęcone publicznej służbie Bożej, jako też cmentarze;

b) grunta, będące własnością kościołów i takich stowarzyszeń religijnych, które posiadają prawa korporacyjne, jeśli nabycie własności nastąpiło przed dniem 26 lutego 1908 r.;

c) grunta, stanowiące własność fundacji, uznanych wyraźnie jako dobroczynne jeśli nabycie własności dokonane zostało przed dniem 26 lutego 1908 roku.

Walne zebranie Wicepatronów, Prezesów i Delegatów Kółek rolniczych

odbędzie się 17 marca, o godzinie 11-tej przed południem, na wielkiej sali Apollo, na Piekarach w Poznaniu.

Przed tem odbędzie się w kościele św. Marcina o godzinie 10 rano Nabożeństwo żałobne za zmarłych członków Kółka.

Porządek obrad:

1) Zagajenie Zebrania przez Patrona i krótkie sprawozdanie z działalności Kółek w ubiegłym roku.

2) „O praktycznym wychowie świń“. Referent pan Wolszlegier, wiceprezes Kółka w Gołańczy.

3) „O potrzebie oświaty śród wło-

ścian“. Referent syn gospodarski Trzęsowski z Lenartowic.

4) „Jak gospodarz powinien obchodzić się z maszynami i narzędziami rolniczemi“. Referent właściciel fabryki maszyn pan Samulski z Pleszewa.

5) „O kontroli bydła i potrzebie wykształcenia kontrolerów w obrębie Kółek rolniczych“. Referent sekretarz Patronatu, pan redaktor K. Brownsford.

6) Sprawy Kółkowe i zamknięcie posiedzenia przez Patrona.

W kwadrans po zebraniu odbędzie się na tej samej sali poufne Zebranie Wicepatronów i Prezesów.

O godzinie 3 po południu odbędzie się przedstawienie w teatrze, po zniżonych cenach dla członków Kółek.

O godzinie 4 wspólny obiad dla Wicepatronów i Prezesów w Bazarze.

Zebranie krawców

celem założenia filji Polskiego Związku Zawodowego zagaił wczoraj o godzinie 6 wieczorem na sali Domu Katolickiego pan Piasecki, jako delegat Związku Polskiego. Pan Krajna wygłosił dłuższy referat, w którym dał pogląd na powstawanie związków już przed 50 laty, oraz przedstawiając cele Związków i korzyści z tychże. Dyskusja była bardzo ożywiona. Później przybył także wysłany z ramienia zarządu głównego Pol. Związku zawodowego pan Ciemnoczłowski, który choć w krótkich lecz dobitnych i treściwych słowach zachęcił do jak naliczniejszego zapisywania się na członków. Ubolewania godnem jest, że przybyło panów krawców tylko 50 do 60, pomimo, że sprawa organizacyi zawodowej zwłaszcza w obecnych ciężkich warunkach powinna każdemu leżeć na sercu. Przystąpiło na razie tylko 16 członków. — Obrano zarząd, składający się z panów: Walkiewicz, prezes. Gajewski, zastępca presesa, Brzeskwiniewicz, sekretarz, Połczyński, zastępca, Ciszak, skarbnik. Panowie ci przyjmują urzędy pod warunkiem, że członkowie liczniej przystępować będą do Polskiego Związku Zawodowego.

Nie pojmujemy tej obojętności naszych pp. krawców; opowiadano tam tyle o wyzysku i lichej płacy właśnie w tym zawodzie, niemal każdy z obecnych wywodził swoje żale, a gdy przyszło do wstępowania na członków, to ze 60 zaledwie czwarta część zebranych się zapisała. W końcu wyrażono wśród zebranych życzenie, aby postarano się usilnie o zniesienie pracy w niedzielę, co szczególnie zarządowi włożono na barki.

Jak widzimy ze składu zarządu, w którym zasiadają ludzie rozumni i światli, to filja ta ma wszelkie widoki powodzenia. Z naszej strony możemy tylko zachęcić do jak najmocniejszego i wczesnego powiększenia szeregów członków. Nowej filji: „Szczęść Boże.“

Odezwa!

Kursor Tow. Wyborczego obchodzi i będzie obchodzić w najbliższych dniach następujące ulice w górnej części miasta: Stary Rynek, ulicę Wrocławską, Strzelecką, Półwiejską, Ogrodową, Rycerską, Nową, Podgórną, Wilhelmowską, Piekary i kilka jeszcze pomniejszych.

Upraszamy członków Tow. Wyborczego, aby kursorowi chętnie płacili składki, gdyż w tym roku czekają nas trojakie wybory. Nasamprzód odbędą się wybory do sądów procederowych i to prawdopodobnie już w maju, potem wybory do sejmu pruskiego i rady miejskiej. — Wybory do sejmu prusk. mają się podobno już w czerwcu odbyć. W kasie wyborczej nie ma wcale wielkich funduszy, a wybory będą kosztowały nie mało pieniędzy. Koła rzemieślnicze powinny więcej składać na wybory, aniżeli dotychczas to czyniły.

Apelujemy jeszcze raz do ofiarności naszych wyborców, gdyż inaczej wybory nie powiodą się pomyślnie.

Komitet wyborczy na miasto Poznań.

Stefan Chociszewski, Ant. Marweg,
prezes, sekretarz.
M. Powidzki, kasjer.
J. Drwęski. St. Dobrowolski. A. Teski.

Wiadomości polityczne.

Niemcy. Berlin, dnia 7 marca. (Z sejmu). Przy obradach nad etatem kolejowym poruszono sprawę podrożenia węgla. Minister koleji Breitenbach zniósł obniżenie taryf kolejowych dla wywózki węgla za granicą. Mimo to zapewniano ze strony znawców, że ceny na węgle nie tak prędko się obniżą.

— Donoszą z Darmstadtu, że na posiedzeniu sejmu Wielkiego Księstwa Heskiego przyszło do starcia z powodu pruskiej ustawy o wywłaszczeniu polaków. Poseł socjalistyczny Adelung krytykował ostro Prusy i zaznaczył, że przez uchwalenie takiej ustawy dowiodły, iż znajdują się one na niskim stopniu kultury. Ustawa ta okryła je hańbą. Minister heski Ewald wystąpił gwałtownie przeciwko tym wywodom Adelunga, wyraził ubolewanie, że w takim tonie przemawia się w sejmie heskim o zaprzyjaźnionych sprzymierzonych Prusach i zażądał od prezesa sejmu, aby posłowi Adelungowi udzielił nagany. Prezes Koehler atoli odpowiedział stanowczo odmownie. Oświadczył on, że posłowie są na to, aby dawali wyraz opinji, panującej w kraju, oraz usposobienia ludności. Jeżeli więc poseł Adelung spełnił ten swój obowiązek, on — prezes — nie może go za to przywoływać do porządku. Rząd pruski nie powinien się dziwić, iż przez tę ustawę stracił szacunek u innych narodów, co się rzeczywiście stało. To oświadczenie prezesa przyjęła większość izby i publiczności gromkiemi oklaskami — wywołały one w Izbie i po za Izbą głębokie wrażenie.

— Koło polskie sejmowe wraz z członkami Izby panów zbierze się na posiedzenie w czwartek, dnia 12 bm. o godz. 7 i pół wieczorem.

Niemcy i Anglia. Dziennik angielski „Times“ (czytaj „Tajms“ = „Czas“) podał wiadomość, że cesarz niemiecki napisał do lorda marynarki angielskiej Tweedmoutha list, w którym się starał powstrzymać zbrojenia Anglji na morzu. List ten był prywatny, bo cesarz niemiecki zaprzyjaźnił się z lordem Tweedmouthem, mimo to treść listu dostała się do wiadomości publicznej i zaniepokoiła opinią angielską. — Sprawa nie jest podobno tak groźną, jak ją „Times“ przedstawia, ponieważ cesarz niemiecki w liście swym do lorda Tweedmoutha wskazał na to, że marynarka angielska jest 5 razy silniejszą niż niemiecka. Całe to zajście dowodzi jednakże, że stosunki Anglji do Niemiec nie są najlepsze. Anglja po prostu nie dowierza niemcom. Anglicy żywią słuszne przekonanie, że, gdyby Niemcy miały dosyć silną marynarkę wojenną niewątpliwie rozpoczęłyby wojnę z Anglją i starały się ją podbić. Gdyby to miało nastąpić, Niemcy byłyby panami Europy. Dla tego to Anglja tak podejrzliwem okiem patrzy na zbrojenia się Niemiec na morzu.

Rosja. Cherson, 5 bm. o godz. 9 wieczór dwaj nieznajomi, których chciano aresztować, zabili w śródmieściu stójkowego i śmiertelnie zranili podoficera żandarmerji. W nocy przy poszukiwaniu zabójców trzech uczniów szkoły felczerskiej stawiło zbrojny opór policji. Zostali zabici: stójkowy i żandarm. Jednego ze stawiających opór zabito, drugiego zraniono, dwóch aresztowano. Istnieje przypuszczenie, iż został zabity zabójca stójkowego i żandarma w śródmieściu.

— Ryga. Dnia 29 lutego aresztowano konferencją soc.-demokracji łotewskiej w liczbie 29 osób, w tem 3 przedstawicieli bundu. Znaleziono wiele kompromitujących dokumentów. Dnia 5 bm. został aresztowany w jednej ze szkół początkowych nowo wybrany komitet, składający się z 12 osób.

— Lityn. Aresztowano 3 uczestników napadu na biuro pocztowe w Litynie. Pozostali, ukrywszy się w śpichrzu we wsi Nowosielicy, stawili opór zbrojny. Dwóch z nich zabito, 23 zbiegło. Został zabity jeden strażnik, ranni 3 strażnicy i 3 włościanie, którzy dopomagali do ujęcia rabusiów.

Sprawy tureckie. W Salonice zastrzelono wieczorem na ulicy pierwszego dragomana greckiego konsulatu, Askitio. Przypuszczają, że mord został dokonany z nakazu bułgarskiego komitetu rewolucyjnego.

Włochy. Niezadługo ma się cesarz niemiecki spotkać w jednem z portowych miast włoskich z królem włoskim. „Giornale d'Italja“ uważa to za dowód, że przymierze pomiędzy Włochami a Niemcami trwa silnie.

Chiny i Japonja. Wicekról Kwantungu kazał zabrać statek japoński, „Katsumaru“ i nie chce go wydać mimo gróźb Japonji. Japonja postawiła teraz swe „ultimatum“ czyli warunek ostateczny brzmiący tak: jeżeli rząd chiński nie da zupełnego zadośćuczynienia za zabranie statku japońskiego, Japonja z bronią w ręku o to się upomni. Trudno jednak przypuszczać, żeby Japonja miała rozpoczynać awenturę wojenną o jeden statek.

Subkasy od 11 do 20 marca rb.

Dnia 11 bm. na sądzie w Grodzisku o godz. 10 i pół posiadłość Grodzisk nr. 755 Józefa Langowicza w obszarze pół morgi (12,70 ar).

Dnia 11 bm. na sadzie w Ostrowie o godz. 9 posiadłość Daniszyn nr. 159, 184, 196, 341, 391 i 119 Józefa Rudowicza i Elżbiety Świerczyk w obszarze przeszło 18 mórg (4,52,74 ha).

Dnia 12 bm. na sądzie w Poznaniu o godz. 9 i pół wieś Ławica nr. 16 i 98 Ludwika Gacińskiego w obszarze 488 mórg (122,11,97 ha).

Dnia 12 bm. na sądzie w Strzelnie o godz. 9,15 posiadłość Markowice nr. 7 i 12 Jana Doczekalskiego w obszarze 34 i pół morgi (8,03,70 ha).

Dnia 12 bm. na sądzie w Bydgoszczy o godz. 11 gospodarstwo Grünwalde nr. 16 (dawn. Prośnionka nr. 2) Antoniego Dura w obszarze 52 i morgi (ha 13.16,50).

Dnia 14 bm. na sądzie w Poznaniu o godz. 9 i pół posiadłość Poznań-Jerzyce nr. 260 i 300 Edwarda Carl w obszarze 4 i pół morgi (1,14,80 ha).

Dnia 14 bm. na sądzie w Ostrowie o godz. 9 obsada Janków przygodzki nr. 95 Franciszka Górnego w obszarze 2 jednej czwartej morgi (56,82 ar).

Dnia 14 bm. na sądzie w Trzciance (Schönlanke) o godz. 10 posiadłość Radolin nr. 80 Marji Reikow ur. Hell w obszarze 18 i pół morgi (4,65,80 ha).

Dnia 16 bm. na sądzie w Inowrocławiu o godz. 10 i pół gospodarstwo Słońsk nr. 107 Wincentego Biegały w obszarze 219 dwóch ósmych mórg (54,93,18 ha).

Dnia 17 bm. na sądzie w Trzemesznie o godz. 9 gospodarstwo Misselwitz nr. 14 Pawła Messner w obszarze 96 i pół morgi (24,22,61 ha).

Dnia 17 bm. na sądzie w Kępnie o godz. 10 gospodarstwo Biadaszki nr. 8 Jana Giel w obszarze 22 mórg (5,50,26 hektarów).

Dnia 17 na sądzie w Gnieźnie o godz. 10 i pół gospodarstwo Dembnica nr. 14 Maksymiliana Mieczyńskiego w obszarze przeszło 38 mórg (9,54,40 ha).

Dnia 18 bm. na sądzie w Grodzisku o godz. 10 i pół gospodarstwo Michorzewko nr. 57, 83 i 96 Antoniego Białego w obszarze 51 i jednej trzeciej morgi (22,85,09).

Dnia 19 bm. na sądzie w Żninie o godz. 10 gospodarstwo Piastowo nr. 23 Jana Brzeczka w obszarze 45 i jednej trzeciej morgi (11,34,30 ha).

Dnia 19 bm. na sądzie w Jarocinie o godzinie 10 posiadłość Chytrowo nr. 113 Ludwika Skibińskiego w obszarze 219 morg (54,93,18 ha).

Dnia 20 bm. na sądzie w Mogilnie o godzinie 10 posiadłość Mogilno nr. 40 Sylwestra Rosińskiego w obszarze przeszło 1 morgi (29,10 ar).

Dnia 20 bm. na sądzie w Wągrówcu o godzinie 10 kopalnia węgla brunatnego w Mokronosie zap. Wągrówiec nr. 1 Antoniego Stylo w obszarze 2,188,940 kwadratowych metrów.

Wiadomości z blizka i z daleka.

Poznań, dnia 9 marca 1908.

Uczmy dzieci czytać i pisać po polsku!

* **Wielkopolskie karty z pelikanem** sztuka 10 fen. są do nabycia wszędzie tam, gdzie się sprzedają telegramy gratulacyjne.

* **Poseł do ludu polskiego.** Abonentów na prowincji prosimy, by się po „Posła“ zwracali bezpośrednio do administracji Katolika (Bytom — O.-Schl.) Administracja pisma naszego sprzedawać będzie „Posła“ tylko odbiorcom na miejscu.

* **Biuro** informacyjne Polskiego Centralnego Komitetu wyborczego i Biuro „Straży“ przy Alejach nr. 18, jest otwarte codziennie rano od 10—1, po południu od 4—6, w niedzielę i święta od 12—1. Adres: Dr. Tadeusz Jaworski, Poznań—Posen. Telefon 1640, tylko w godzinach od 10—1 i 4—6. — Prosimy

120

Wielki los.

Przekład z francuskiego.

(Ciąg dalszy.)

XI.

— Nietrzeba. Mamy najzupełniejsze do pana zaufanie — odezwali się obadwaj wspólnicy, dzieląc się pieniędzmi.

— To jednakże nie przeszkadza — odparł Joubert — abym zażądał pokwitowania Marchala na tej oto karteczce, którą spalę zaraz, skoro tylko stąd wyjdziecie.

Marchal podpisał kartkę i podając ją Placydowi rzekł:

— Teraz ostatni nasz rachunek. — Winien panu jestem szesnaście tysięcy franków.

— Tak mało?

— Sprzedaż bardzo słabo idzie w tym czasie. Ciągnienie loterji przemysłowej nastąpi za miesiąc, pozostanie biletów dużo, bardzo dużo.

— W takim razie zważaj pan bardzo na serje, jakie będziesz ekspedjował, powiedział Joubert. Szczególniej baczyć potrzeba, ażeby numery przez was wysłane, odpowiadały tym, które. —

— Zostaw pan to nam i nie obawiaj się wcale. Jesteśmy bardzo ostrożni. A teraz schowaj pan swoje szesnaście tysięcy franków.

Trzej wspólnicy pożegnali się i rozeszli.

Czas upływał — a pomimo najstaranniejszych poszukiwań, o córce panny de Rhodé, nic się nie można było dowiedzieć.

Niewidoma rozpaczała.

Placyd zniechęcał się wyraźnie.

Adrjan Couvreur, przeciwnie, odżył radością i nadzieją.

Klara wyszła z niebezpieczeństwa.

Zapalenie mózgu ustępowało stopniowo, chociaż jednak była ocaloną, nie była jeszcze w stanie poznać Adrjana, który co czwartek i niedzielę przychodził ją odwiedzać.

Podczas ostatniej wizyty, zakonnica dozorująca na sali św. Anny, na której leżała Klara, rzekła mu z uśmiechem:

— Myślę, że w przyszły czwartek chora nasza usłyszy pana i pozna.

Ten gorąco upragniony i oczekiwany przez Adrjana czwartek, nadszedł nareszcie.

Przyszedł zawcześnie i musiał dobry kwadrans spacerować, zanim mu wejść pozwolono.

Pobiegł co tchu do zakonnicy.

— Moja siostro, moja droga kochana siostro, czy można liczyć, że spełni się nadzieja, jaką mi siostra zrobiła?

— Tak, tak, moje dziecko — odpowiedziała zakonnica. — Klara Gervais odzyskała już przytomność. Usłyszy cię i zrozumie, tylko zastrzegam, abyś bawił przy niej bardzo krótko. Nie można jej fatygować.

— Będę posłusznym siostro, ale mam pewną obawę.

— Jaką?

— Czy Klara gdy mnie pozna, nie dozna za wielkiego wzruszenia?

— Chodźmy, przygotuję ją najpierw do tej wizyty.

Adrjan poszedł za zakonnicą do łóżka Nr. 17.

Firanki były zasunięte, ażeby światło nie raziło oczu rekonwalescentki.

Zakonnica dała znak młodemu malarzowi, ażeby stanął w nogach łóżka — a sama wolno odsunęła firankę.

Klara drzemała.

Lekkie poruszenie firanki przebudziło ją. — Otworzyła oczy i uśmiechnęła się do siostry.

— Zdawało mi się, że spałam — rzekła.

— A ja cię przebudziłam, ale to nic nie szkodzi moje dziecko. Bo to właśnie godzina wizyt.

— Godzina wizyt? — powtórzyła Klara.

— Przypada dwa razy na tydzień, w niedzielę i we czwartki.

— A tak, tak, wiem — szepnęła młoda dziewczyna melancholijnym głosem. Ci, co mają rodziców albo przyjaciół, oczekują na nich z radością. Ja nie będę miała żadnej wizyty. Nie mam rodziny i nie mam przyjaciół.

Adrjan trząsł się jak w febrze.

Słyszał ten smutny głosik i czuł się niewymownie wzruszonym.

— Któż to ci moje dziecko powiedział, że nie masz wcale przyjaciół? — zapytała zakonnica, ujmując chorą za rękę.

Klara smutno wstrząsnęła główką i zamyśliła się.

— Nikt nie może się mną interesować, chybaby tylko matka, ale moja matka nie wie, czy ja żyję jeszcze.

Zakonnica odezwała się znowu:

— Zapewniam cię moje dziecko, że się mylisz, żeś jest nawet niesprawiedliwą i że nie wszyscy tak, jak ci się zdaje, zapomnieli o tobie.

Nagle myśl jakaś przemknęła widocznie po głowie chorej, bo się zarumieniła dość mocno.

[Ciąg dalszy nastąpi.]

WIELKOPOLANIN

o nadsyłanie wiarogodnego materjału jako to: zakazów i rozporządzeń policyjnych i administracyjnych, nadużyć komisarzów, landratów i urzędników stanu, akt sądowych i wyroków itp. — dla użytku posłów naszych.

* **Dla naszych czytelników** przygotowaliśmy miłą niespodziankę. Pragnąc, aby nasi czytelnicy otrzymali za pośrednictwem pisma naszego prawdziwie wartościowe dzieło, ofiarujemy wszystkim naszym abonentom znakomitej naszej autorki Marji Konopnickiej **Wybór pism.** Pisma Marji Konopnickiej zawierają najpiękniejsze prace naszej autorki i są wydane nader ozdobnie z rysunkami niezapomnianego mistrza słowa i pędzla Wyspiańskiego, w przepysznej kolorowej okładce i zawierają stron **336.** — Oprócz pieśni i piosnek, obrazków i t. d. mieszczą się w zbiorze tym powieści: „W dolinie Skawy", „Dym", „Miłosierdzie gminy", „W Winnierskim forcie", „Niemczaki", „Głupi Franek". — Za nadesłaniem **tylko** 50 fen. przesyłamy wszystkie te powieści i poezje pod opaską franco. Upraszamy o jaknajspieszniejsze zgłoszenia, gdyż niewątpliwie pisma Marji Konopnickiej za tę bajecznie niską cenę będą wkrótce wyczerpane. Adresować: Fr. Chocieszyński Poznań-Posen. Przesyłka odwrotna.

* **Towarzystwo Czytelń Ludowych.** Wszelkie korespondencje w sprawie Towarzystwa naszego, zakładania bibljotek itd., prosimy wysyłać wprost do biura naszego pod adresem: „Czytelnia Ludowa," Poznań, (Bäckerstr. nr. 10). Adres skarbnika: Dr. Kapuściński, Poznań-Posen.

* **Ze sprzedaży kart gratulacyjnych i kondolencyjnych** zastępujących telegramy, wpłynęło do kasy za pośrednictwem „Wielkopolanina" od firmy „Hermes" (L. Kostrzewski), plac Piotra nr. 4, 4,50 m. p. Borowskiego z Szadkowa 11,00 mk., p. Biniakowska z Nakła 5,00 mk., firmy „Hermes" (L. Kostrzewski) 4,50 mk., p. Niesiołowskiej z Ostrowa 12,30 mk., P. J. 50 fenygów. — Razem 37,80 marek.

Kusztelanowa, skarbniczka,
ul. Ogrodowa 12.

* **Ojciec rodziny,** pilny, trzeźwy i niekarany, 36 lat, który utracił po 8 latach miejsce jako woźny przy landszafcie z powodu strejku szkólnego, prosi bardzo o jakiebądź zatrudnienie. Łaskawe zgłoszenia przyjmuje G. 100 Stanisław Spruciński, Dammstr. nr. 5, Posen.

* **Mężczyzna** 54-letni, mający za sobą wykształcenie gimnazjalne, mówiący 4 językami tj. polskim, litewskim, ruskim i niemieckim, poszukuje zajęcia. W braku innego przyjmie miejsce jako portjer hotelowy, fabryczny, albo w prywatnym jakim zakładzie lub domu, w Poznaniu, lub innem większem mieście. Łaskawe zgłoszenia proszę nadesłać pod literą v. P. 100 postlagernd Poznań-Jerzyce (Posen-Jersitz)

* **Poznań.** Woda we Warcie opadła o kilka centymetrów; możemy być pewni, że niebezpieczeństwo powodzi większej jeszcze — zażegnane. Wczoraj przy tej ładnej pogodzie, jaką mieliśmy w południe, wielu amatorów fotografów ustawiało się wzdłuż lewego i prawego brzegu rzeki, aby robić zdjęcia. Jednemu nawet aparat wraz z kapeluszem wpadły do wody, lecz wyłowił je z powrotem.

* **Dyrektorem** Teatru Polskiego w Poznaniu — jak się dowiadujemy z wiarogodnego źródła — został wybrany p. Lelewicz ze Lwowa.

* **Poznańskie** Stow. Orkiestrowe. Szósty i ostatni zarazem w tym sezonie koncert symfoniczny w przyszły wtorek dnia 10-go bm. pod kierownictwem dyrektora muzyki pana Geislera na wielkiej sali teatru Apollo. Na program składa się symfonja pastoralna oraz znana symfomja C-mol Bethovena. Karty wstępu nabywać można w księgarni Bote i Bock.

* **Koncert Friedmana.** Jak nam donoszą, urządza znany pianista Ignacy Friedman, który w ostatnich latach nadzwyczajne zyskał uznanie, w Poznaniu dnia 19 marca koncert na wielkiej sali Lamberta. Bliższe szczegóły ogłoszone będą w najbliższym czasie.

* **Kurs podkuwania koni** rozpoczyna się w środę, dnia 1 kwietnia rb. w kuźni Spillera, będącej pod dozorem rządu. Zgłoszenia przesłać należy do p. Spillera przy ulicy Strzałowej 6 i to dwa tygodnie przed rozpoczęciem kursu.

* **Kurs nauk** we wyższej szkole żeńskiej śp. Anny Danysz rozpocznie się dnia 24-go kwietnia 1908 roku. Egzamin nowo wstępujących uczenic odbędzie się tegoż samego dnia o godzinie 2 i pół po południu. Cysewski, Pobłocki, Turzyński, Zieliński, Busse i Jahr. Z tych chce się sześciu poświęcić stanowi duchownemu.

* **Stawki do wojska** dla popisowych z miasta Poznania, którzy rodzili się w roku 1888 i poprzednich latach, odbędą się w tym roku w czasie od 19 marca do 9 kwietnia dziennie od godziny 8 rano począwszy w lokalu Bandolina na Jerzycach przy ulicy Wielkiej Berlińskiej nr. 5. Stawki wyznaczone zostały w następującym porządku: Z 1-szego rewiru policyjnego dla tych wszystkich, którzy się rodzili w roku 1887, a których nazwiska rozpoczynają się głoskami A do K. w czwartek 19 marca, rocznik 1887 od głoski L do Z i rocznik 1888 od głoski A do L w piątek dnia 20-go marca, rocznik 1886 od głoski A do L oraz rocznik 1888 od głoski M do Z w sobotę dnia 21 marca, rocznik 1886 od głoski M do Z i dla popisowych z poprzednich lat, oraz — z 2-go rewiru rocznik 1888 od głoski A do Q w poniedziałek dnia 23 marca, rocznik 1888 od głoski R do Z i rocznik 1887 we wtorek dnia 24 marca, rocznik 1886 i z poprzednich lat, oraz — z 3-go rewiru rocznik 1886 i z poprzednich lat w czwartek, dnia 26 marca, rocznik 1888 i 1887 od głoski A do O w piątek, dnia 27-go marca, rocznik 1887 od głoski P do Z, oraz — z 4-go rewiru roczniki 1887 i 1886 od głoski A do H w sobotę, dnia 28 marca, starsze roczniki oraz rocznik 1886 od głoski J do Z i rocznik 1888, jako też — z 5-go rewiru rocznik 1888 od głoski A do C w poniedziałek, dnia 30 marca, rocznik 1886 od głoski A do M i rocznik 1888 od głoski D do Z we wtorek, dnia 31 marca, rocznik 1886 od głoski N do Z i rocznik 1887 w środę, dnia 1 kwietnia. — Z 6-go rewiru rocznik 1886 od głoski A do J i rocznik 1887 w czwartek, dnia 2 kwietnia, starsze roczniki oraz rocznik 1886 od głoski K do Z i rocznik 1888 od głoski A do O w piątek, dnia 3 kwietnia, rocznik 1888 od głoski P do Z. — Z 7-go rewiru rocznik 1886 w sobotę, dnia 4 kwietnia, rocznik 1888 w poniedziałek, dnia 6 kwietnia, rocznik 1887 i z poprzednich lat, oraz — z 8 rewiru starsze roczniki i rocznik 1886 od głoski A do L we wtorek, dnia 7 kwietnia, rocznik 1886 od głoski M do Z oraz rocznik 1887 i 1888 od głoski A do J w środę, dnia 8 kwietnia, rocznik 1888 od głoski K do Z w czwartek, dnia 9 kwietnia. — Losowanie popisowych urodzonych w roku 1888 nastąpi w piątek 10 kwietnia przed południem o godzinie 9 począwszy w tym samym lokalu. — Młodzieńcy, którzy obowiązani są stawić się do popisu, niezależnie od tego, czy rodzili się w Poznaniu, czy też przebywają tu tylko przejściowo, a którzy nie zgłosili się jeszcze do rejestru poborowego, powinni to uczynić bezzwłocznie, w przeciwnym razie mogą być karani. Ewentualne reklamacje wnieść trzeba najpóźniej w dniu popisowym. Ktoby się do popisu nie stawił bez uniewinnia lub wyznaczony termin spóźnił, karanym będzie grzywną do 30 mk. lub odpowiednio aresztem. Reklamacje o cofnięcie od wojskowości stawiać należy z podaniem powodu do magistratu najpóźniej do 26 marca.

* **Bal maskowy** Wolnego Stowarzyszenia samodzielnych balwierzy, fryzjerów i perukarzy odbył się w Poznaniu. Bal udał się świetnie. Na uznanie zasługują panowie gospodarze sali i p. Cichiewicz prezes, Różański, skarbnik. Dwie maski premionowano i to najpiękniejszą z pań i najstraszniejszą z panów. Z pań stanęło pięć masek do konkursu. Nagroda przypadła na nr. 5 na panią Cichiewiczową, która z niej zrezygnowała i przeznaczyła na wdowę po konduktorze Łukaszewskim i ich 8 dzieci. Nagroda przyniosła puszczona na loterją amerykańską 11 marek 5 fen. Na uznanie zasługują także pan Kapela i pani Multyniakowa, za wyprowadzenie mazura.

* **Gniewkowo.** Pewni dość zamożni rodzice w Łęku w Pr. Zach. wysłali 2 b. m. swą chorą córkę do „mądrej" w Gniewkowie. Jechał z nią pewien golarz, który w Łęku miał swój interes golarski. W Gniewkowie na dworcu ów człowiek wywłaszczył tę chorą pannę z pieniędzy i odjechał, pozostawiając dziewczynę na łasce losu.

* **Czempiń.** Szkoła z 7 uczniami. Nauczyciela Gledigowa z Bydgoszczy przeniesiono do szkoły ewangielickiej w Donatowie. Jestto szkoła ewangielicka w obwodzie policyjnym czempińskim. Pytanie, czy dla siedmiu dzieci katolickich nieskasowanoby szkoły katolickiej.

* **Psarskie.** Właściciel Paczkowski sprzedał swe gospodarstwo 83 hektarów wielkości bankowi Drwęski w Poznaniu za 133000 mk.)—(Landrat potwierdził wybór gosp. Ratajczaka na sołtysa gminy Dębno wieś, gospodarza Wal. Płotkowiaka na pierwszego ławnika gminy Kotowo, oraz kramarza M. Sadowskiego na pierwszego ławnika gminy Strykowa.

* **Z Wojcina** donoszą, iż zmarły tam świeżo proboszcz miejscowy śp. X. Józef Ulrich, zapisał 20 tysięcy marek na rzecz Towarzystwa Pomocy Naukowej imienia Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. — Cześć pamięci zacnego kapłana-patrjoty, który tak hojną ofiarą poparł cel tak szlachetny.

„Gazeta Grudz."

* **Odolanów.** Aktuarjusz sądowy Gliński, który zgasił podczas solennej kolacji z powodu urodzin cesarskich kilka razy światło elektryczne, otrzymał mandat karny za grubą swawolę. G. apelował i sąd ławniczy uwolnił go od kary, ponieważ uznał, że G. pozwolił sobie tylko na niewinny żart. Po ogłoszeniu wyroku krzyczano w audytorjum brawo! Przewodniczący to sobie wyprosił!

* **Wolsztyn.** Nieznajoma kobieta kupiła od pewnej biednej komornicy z Gościeszyna 2 prosięta. Kiedy miała płacić, oddaliła się pod pozorem, że musi zmienić pieniądze. — Pozostawiła komornicy ręczny koszyk. Dotąd jednak z pieniędzmi nie wróciła, a prosięta i złodziejka przepadły jak kamień w wodzie. Niegodziwość!

* **Bydgoszcz.** W gimnazjum tutajszem złożyli egzamin dojrzałości następni polacy: Jarosław Czarliński, syn radzcy zdrowia dr. Czarlińskiego z Bydgoszczy, Tadeusz Jaraczewski i Preiss.

* **Chełmno.** W sobotę odbył się tu egzamin abiturjencki. Już w piątek uwolniono trzech panów od egzaminu ustnego i to: pp. Gabrelewicza, Miszewskiego i Heinza. — Oprócz tego dostali maturę pp. Chylarecki,

* **Berlin.** Dom o jednej kuchni. W Szarlotenburgu budują obecnie dom w którym ma być jedyna jedna kuchnia do wspólnego użytku wszystkim lokatorom. Będą mogły gosposie wygodniej jedna drugiej w garnki zaglądać. Czy im to na dobre wyjdzie, bardzo wątpimy.

* **Bunt** w więzieniu wojskowem wybuchł we francuskiem mieście Amiens. Skazańcy poniszczyli wszelkie przybory w warsztacie i odgrażali się dozórcom. Dla przywrócenia spokoju trzeba było przywołać żandarmów i strzelców, ale udało się to dopiero po zlaniu butowników wodą, za pomocą sikawki ogniowej.

* **Kalendarz.** Wtorek, dn. 10 marca rb. 40 Męczenników. Wschód słońca o godz. 6 min. 29, zachód o godz. 5 min. 53.

Ruch w Towarzystwach.

* **Towarzystwo** kucharzy w Poznaniu. W poniedziałek odbyło się w Domu Katolickim roczne walne zebranie Towarzystwa kucharzy na miasto i prowincją. Zebranie zagaił prezes pan Bogusławski, wyrażając żal, że Towarzystwo nie prosperuje tak, jakby życzyć wypadało. Następnie wybrano p. Pietruszyńskiego przewodniczącym walnego zebrania. Sekretarz p. Weiss nie mógł nawet sprawozdania z rocznej czynności Towarzystwa opracować, ponieważ przez cały rok tylko dwa zebrania się odbyły i to jeszcze bardzo licho zwiedzane. Ze sprawozdania kasjera, które złożył pan Zaworski, wynika, że Towarzystwo posiada majątku razem mk. 1635,50. Zebranie to miało zadecydować o dalszem istnieniu Tow. projektowano je rozwiązać. W tej sprawie wygłosił referat pan St. Nowicki i objaśniał wielkie korzyści, jakie wynikają z organizacji zawodowej w Towarzystwie. Wywody jego przekonały widocznie zebranych, gdyż postanowiono nadal Towarzystwo podtrzymać, starać się o nakłonienie gnuśnych kolegów do wstępowania do Towarzystwa i uchwalono wprowadzić powtórnie w życie biuro informacyjne celem wskazywania pracy. Kierownictwo biura tego powierzono p. Pietruszyńskiemu, kucharzowi w Domu przemysłowym. — Wybrano nowy zarząd, w skład którego wchodzą pp.: Pietruszyński przewodniczący, Karpiński jego zastępca, Wł. Weiss sekretarz, Zaworski skarbnik, Piechowski i Górski radni. Do komisji rewizyjnej obrano pp. Promelskiego i Jaworskiego. Weiss, sekretarz.

* **Zwyczajne zebranie** wydziału szewskiego z łona Kat. Tow. Rzemieślników Pol. w Poznaniu odbędzie się dziś w poniedziałek dnia 9 bm. wiecz. o godz. 8 w domu Kat. św. Marcin 69. Na porządku obrad wykład i inne ważne sprawy. Zarząd.

* **Zebranie** wydziału naukowego Tow. Młodzieży Polsko-Kat. w Poznaniu odbędzie się dziś w poniedziałek, d, 9 bm. wiecz. o 9 w Domu Katolickim. Na porządku obrad wykład, referat oraz inne bardzo ważne sprawy. Zarząd.

* **Szan. członkom** Tow. cech. czeladzi szewskiej w Poznaniu podajemy do wiadomości, iż zwyczajne zebranie Tow. naszego odbyć się mające 9 b. m. odłożone zostało o tydzień później, z powodu niezależnych od zarządu przeszkód. Zarząd.

* **Walne zebranie** Tow. społeczno-hygienicznego odbędzie się w środę, dnia 11 marca br. w Domu Katolickim o godzinie 8 i pół. Na porządku obrad: 1) Sprawozdanie z czynności Towarzystwa. 2) Sprawozdanie z bezpłatnej lecznicy Towarzystwa. 3) Sprawozdanie skarbnika i udzielenie deszarży. 4) Wykład radzcy dr. Fr. Chłapowskiego na temat: „O potrzebie walki z pornografją i złemi książkami." 5) Wybór nowego Zarządu. 6) Wolne głosy.

Dr. Adam Karwowski,
sekretarz.

Wiadomości handlowe.

Poznań, dnia 7 marca 1908 r.
(Urzędowe sprawozdanie miejskiej komisji targowej na targu zbożowym).

	Za 100 kilogramów: towar piękny	średni	pośl.
Pszenica	21,80	20,90	20,10
Żyto	19,00	18,50	17,10
Jęczmień	15,80	14,80	13,80
Owies	15,—	14,30	13,90

Wrocław, dnia 6-go marca 1908 r.

	dobry tow. najw. cena	dobry tow. najn. cena	średni tow. najw. cena	średni tow. najn. cena	pośl. towar najw. cena	pośl. towar najn. cena
	mr.	mr.	mr.	mr.	mr.	mr.
Pszenica biała	21,90	21,30	21,20	20,30	20,20	18,80
„ żółta	21,80	21,20	21,10	20,20	20,10	18,70
Żyto	19,70	19,10	19,00	18,60	18,50	17,60
Jęczmień	16,—	15,80	15,70	15,40	15,30	15,—
dla brow.	17,50	17,—	16,90	16,—	—,—	—,—
Owies	15,60	15,20	15,—	14,50	14,40	13,60
Groch Wikt.	24,—	23,—	22,—	21,—	20,—	13,—
Groch mały	20,50	20,—	18,80	17,80	17,—	16,50

* **Toruń,** dnia 9-go marca 1908 r. (Sprawozdanie z handlu nasion B. Hozakowski, Toruń.) Płacono za 50 kgr. w partjach, a dostawiam wyborowo oczyszczone nasiona przy najwyższych notowaniach: Koniczyna czerwona 85—105 marek. Koniczyna biała 35—55 mk. Koniczyna szwedzka 50—90 mk. Koniczyna biała z szwedzką 40 do 50 mk. Koniczyna chmielowa żółta 28—32 mk. Inkarnatka rychła 28—30 mrk. Koniczyna przelot pospolity 40—70 mk. Seradela 13—16 mk. Rajgras szkocki (życica) 21—26 mrk. Rajgras włoski 23—28 mk. Trawa kupkowa 45—65 mk. Trawa miodowa 30—36 mk. Kostrzewa owcza 22—28 mk. Tymoteusz 25—36 mk. Sporek olbrzymi 9—12 mrk. Wiczka piaskowa 20—23 mk. Rzepik latowy 20—22 mk. Siemie lniane 14—16 mk. Gorczyca żółta 20—23 mrk. Łubin niebieski 6,— mk. Łubin żółty 7.50 mrk. Marchew biała. olbrzymia, zielona 40 mk. Marchew biała otarta, poprawna 55 mk. Mieszanki traw i koniczyn na łąki mokre 42 mk. Mieszanki traw i koniczyn na łąki suche 38 mk. Rzepa olbrzymia okrągła 70 mk. Rzepa olbrzymia długa 75 mk. Rzepa angielska czerwona głowiasta 80 mk.

Berlin, dnia 7-go marca 1908 r. Targ na bydło. Płacono za centnar (50 kg.) wagi mięsa.

	mrk.
Woły:	
a) doskonale tuczone, najwyższa waga rzeźnicza, najwyżej 7 lat stare	73—76
b) młode mięsne, nie tuczone i stare tucz.	68—70
c) miernie żywione, młode i stare dobrze odżywiane starsze	61—64
Buchaje:	
a) tuczone wyborowe, najmniej 15 centn.	69—73
b) miernie żywione młode, dobrze odżywiane starsze	63—66
Jałowice i krowy.	
a) mięsne, tuczone, najwyższej wagi rzeźniczej, ważące najmniej 12 centnarów	—00—
b) starsze, tuczone krowy i gorzej rozwinięte, młode krowy i jałowice	65—67
c) miernie żywione krowy i jałowice	60—63
Cielęta.	
a) najlepsze, tuczone mlekiem cielęta, ważące żywo najmniej 220 funtów	82—86
b) średnio tuczone i dobre cielęta od cycka	70—76
c) gorsze cielęta od cycka	42—50
Owce.	
a) najlepsze jagnięta i młode skopy tuczne najmniej 25 funtów żywej wagi	75—77
b) lżejsze jagnięta i starsze skopy tuczne	65—68
c) miernie żywione skopy (braki)	52—56
Świnie.	
a) ciężkie tłuste świnie, szlachetniejszych ras 1 i pół lat stara, żywej wagi	54
b) tuczone mlekiem odtłuszczonem ważące żywe przeszło 180—220 funtów	50—52
c) dobre mięsne świnie 180—220 funtów żywej wagi	46—49
d) świnie rozwinięte małe	—50—
e) maciory	—

Bydgoszcz, dnia 6-go marca 1908. (Sprawozdanie Izby handlowej). Pszenica niezm., nieper. najmniej 128 funtów holend. wagi 220 mk., gorszy gatunek niżej notowania. — Żyto niezmien., dobre, zdrowe, najmniej 121 funtów holenderskiej wagi 190 marek, najmniej 118 funtów holenderskiej wagi 186 marek, lżejszy gatunek 172—192 marek. — Jęczmień dla młynarzy 140—144 marek. — Jeczmień dla browarów 15 —158 marek. — Groch na paszę 178 do 184 marek, do gotowania bez interesu. — Owies 138—150 marek. Ceny ustanowiono loco Bydgoszcz.

Co tylko wyszła w nowem wydaniu:

„Mapa Wielk. Księstwa Poznańsk."

zawierająca wszystkie miasta, wsie, koleje, szosy i t. d.

Najdokładniejsza ze wszystkich.

Cana 1 mrk., z franko przesełką 1,10 mk., poleca i przesełа odwrotnie

Fr. Chocieszyński, Poznań-Posen.

Za wszelkie ogłoszenia i reklamy nie bierze Redakcja żadnej odpowiedzialności.

Fabryka papierosów i tureck. tytuni
„WULKAN"
I. F. J. Komendziński w Dreźnie

zwraca Szanownym Amatorom łaskawą uwagę na swoje papierosy i tureckie tytunie, które we wszystkich główniejszych odnośnych handlach są do nabycia.

Walne zebranie

podpisanej Spółki odbędzie się **w czwartek, 26. marca r. b. o godz. 11 przed południem** na sali w hotelu Victoria w Śremie.

PORZĄDEK OBRAD:

1. Przedłożenie sprawozdania kasowego za rok 1907, przyjęcie bilansu, podział zysków i udzielenie Zarządowi i Radzie Nadzorczej pokwitowania.
2. Wybór 3 członków Rady Nadzorczej.
3. Odczytanie protokółu z związkowej rewizji.
4. Uchwała wynikająca z § 49 prawa spółkowego.
5. Wnioski.

Sprawozdanie kasowe wyłożone jest od dziś w lokalu bankowym.

Śrem, dnia 5 marca 1908.

Bank Parcelacyjny

Eingetragene Genossenschaft mit beschränkter Haftpflicht.

RADA NADZORCZA
X. Wawrzyniak,
prezes.

Generalversammlung

der unterzeichneten Genossenschaft findet am **26. März d. J. vormittag 11 Uhr** im Saale des Hotels Victoria in Schrimm statt.

TAGESORDNUNG:

1. Jahresbericht 1907: Annahme der Jahresbilans, Verteilung des Reingewinnes und Dechargeerteilung an den Vorstand und Aufsichtsrat.
2. Wahl 3 Aufsichtsratmitglieder.
3. Bericht über die Verbandsrevision.
4. Beschluss gemäss § 49 des Genossenschaftsgesetzes.
5. Anträge.

Der Jahresbericht liegt von heute ab im Kassenlokal zur Einsicht aus.

Schrimm, d. 5. März 1908.

Bank Parcelacyjny

Eingetragene Genossenschaft mit beschränkter Haftpflicht.

DER AUFSICHTSRAT
P. Wawrzyniak,
Vorsitzender. 1326

Czysto złote 8 karatowe

ślubne obrączki

i pierścienie

niechaj każdy kupuje od

M. DANECKIEGO,

które są prawnie stęplowane i już **gotowe na składzie.**



Złote 8 karat. 7 milimtr. **szerokie za parę M.** 18,00
Złote 8 karat. 6 milimtr. **szerokie za parę M.** 14,00
Złote 8 karat. 5 milimtr. **szerokie za parę M.** 10,00

Na miarę najlepiej wązkim papierem odmierzyć objętość palca i przysłać w liście.

Grawirowanie głosek gratis.

Cenniki około 3000 ilustracyi wysyłam darmo i franko.

M. DANECKI

Poznań, 5923
Poznań, Bismarckstr. 2.

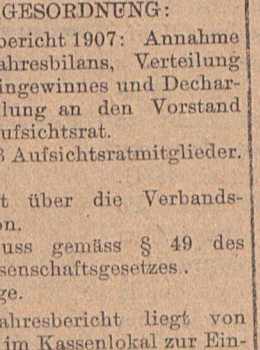


1/1 beczułka 450-500 najwyborniejszych tłustych

śledzi solonych

o wyśmienitym smaku, za mk. **11,**50. Pół beczułki za mk. **6.** Puszka pocztowa mk. **2.** Oryg. beczka najlepszych śledzi z ikrą i mleczem około 1200 sztuk mk. **32.** 1/1 beczułkę około 44 kg. za marek **12.** Pół beczułki około 22 kg. za m.k **6** 50. Sądeczek pocztowy najwyborniejszych **ruskich sardynek** mrk **2.** 4-litrowa puszka najwyborniejszych **śledzi opiekanych** mk. **2,** 5 puszek mk. **9,** 10 puszek mk. **16,**50. Najwyborniejszych **tłustych bydlingów** pudło 10 funtowe mk. **3.** Przesyłka za pobraniem pocztowem, Opakowanie darmo.

OTTO STÖWER, Grimmen 3.
(Ostsee.) 401



Niechaj nic innego

Szanowna Pani nie kupuje, jak tylko fiołkowy proszek mydlany **„Goldperle“,** ponieważ każda paczka zawiera praktyczny i ładny podarek. Zważać dokładnie na nazwę **„Goldperle“.**

Fabrykant: **Carl Gentner, Göppingen.**
Zastępca: **Heinr. Dobriner, Poznań.**

Witane

jest przy tych nadzwyczaj wysokich cenach masła, owe zastąpienie masła jak nasza delikatesowa margaryna

„Mohra”

Z najlepszych surowców wyrabiana z mleka i czystej śmietany. „Mohra“ dorówna najlepszemu masłu stołowemu. W każdym rodzaju użycia

doskonała.

Silnie 459

duchowo wyczerpanym

i osobom nerwowem, nie dość polecenia godnem zrobienie próby starozaprowadzoną

Somatose

nową w formie płynu, słodką i wytrawną
Do nabycia w aptekach i drogerjach.

Sprzedaż drzewa.

W środę, dnia 11-ego b. m. o godz. 10-tej rano odbędzie się **sprzedaż drzewa opałowego i porządkowego w Wróblewie** (kancelarja) za cenę więcej dającemu.

Sprzedawane będzie; **Drzewo opałowe** I i II-giej klasy (klafty sosn. i brzoz.), **drągi sosn.** do użytku; rozmaite **kupki gałęzi** z trzebieży zagajeń, rewirów Józefowo, Obora i Zbigniewo.

1329 **Zarząd leśny.**

Kamienica

w najlepszem położeniu w ożywionem miasteczku Księstwa Pozn. jest do sprzedania, ewent. w niej mieszczący się handel żelaza i towarów materyal., także nadający się na destylacją lub handel, do przejęcia. Oferty piśm. uprasza się przesłać do ekspedycyi Wielkopolanina pod nr. **1333.**

BILANZ

für das Jahr 1907.

Activa		Passiva
	Reservefonds	8 487,85
	Specialreserve	6 679,30
	Geschäftsguthaben	30 082,05
	Spareinlagen	475 264,45
438 477,20	Wechsel	
70 000,00	Banken	
10 000,00	Actien	
15,45	Prozesskosten	
5 484,95	Barbestand	
	Zur Disposition der Generalversammlung	3 463,95
523 977,60		523 977,60

Zahl der Mitglieder:

Auf das Jahr 1907 sind übergegangen	365
Im Jahre 1907 sind eingetreten	38
	403
Im Jahre 1907 sind ausgeschieden	13
Auf 1908 gehen über	390

Emchen, den 7. März 1908. 1323

Bank Ludowy

Eingetragene Genossenschaft mit unbeschränkter Haftpflicht

DER VORSTAND:
Grzegorzewski. Stępa. T. Wojciechowski.

Podróżującego

pewna znaczna specjalna fabryka belgijska na aparaty do zbierania mleka, **Jules Mélotte w Remicourt (w Belgji)** dzienna produkcja 85 separatorów, poszukuje na polskie okolice Polaka, znającego branżę. Pierwszeństwo mają ci, którzy znają korespondencją francuską.

Jules Mélotte, 1277
Remicourt - Liége, Belgien.

Najlepszym środkiem domowym przeciw kaszlowi chrypce, dychawicy, duszności, kurczom żołądka, tasiemcowi, bólom zębów, jako i reumatyzmowi i podagrze jest



K. Buchowskiego
olejek eukaleptysowy.

Tysiące ludzi, którzy używali środka tego, znaleźli ulgę w swych cierpieniach, jak i zupełny powrót do zdrowia.

Olejek eukaleptysowy, wysyła się w butelkach po **50 fen., 1 mk. i 2 mk.** Począwszy od **4 mk. franko.** Adres do zamówień:

K. Buchowski,
chemisch-pharmaceutische Fabrik
Posen W. 16.

Pianino

zupełnie nowe z pierwszorzędnej fabryki, o żelaznym pancerzu, wdzięcznym i pełnym tonie, jest tanio do sprzedania u stroiciela fortepianów **R. Hoffmanna,** Poznań, Piekary 3. 1249

Ogród **Dom. Parzenczewo** ma na sprzedaż: **drzewka owocowe** silne, zdatne do sadzenia na drogi i w ogrodach, czereśnie, gruszki i jabłonie á 100 szt. 80—100 mk., lipy á 100 szt. 100—120 mk., klony i jesiony á 100 szt. 60—80 mk. Zgł. przyjm. **W. Rudawski,** ogrodnik.

Sprzedam pod nader korzystn. warunkami mój ślicznie położony i donośny 1322

folwark

z nowem zabudowaniem i pełnem inwentarzem, 332 mórg w Prus. Zach., (pow. Wąbrzeźno, Briesen WPr.) Wyśmienite polowanie na jelenie daniele, ponieważ granicz z lasem fiskal.

Z. Łaszewski, Czarnków.

Węgle

od dziś dnia począw. każda ilość za ctr. **1,30** M. Brykiety **1,10** M.

J. Lesser, W. Garbary 49.

Dla młynarzy!

2 wały żelazne

do wiatraków, parę dobrych **kamieni francuskich** i para **walców** (Quetschwalze), wszystko w najlepszym stanie jest tanio do nabycia. 1315

W. Gierczyk, Buk.

Stowarzyszenie Orkiestr Poznańskich

VI. koncert symfoniczny

we wtorek, d. 10. marca wiecz. o godz. 8 na sali teatru Apollo.

Dyrygient: **Paul Geisler.**

Bilety po **2** i **1** mk., jako też przewodnik muzyczny po **25** f. u pp. **Ed. Bote & G. Bock.**

Poszukujemy kupna

800-1000 m szyn do kolejki polnej 50 cm szer.

10-15 lorek 1/2 **km zawart.**

także i częściowo. 1276

Łask. oferty upr. się przesł. pod A. G. 100 do eksped. Wielkop.

Interes wiktualny

z maglą jest z powodu wyjazdu zaraz do sprzedania. Zgł. przyjm. eksped. Wielkopol. pod nr. 1220.

Piękny warsztat

z mieszkaniem lub bez od 1 kwietnia lub zaraz tanio do wynaj.

Piekary nr. 7. 539

3—10 marek

pobocznego zarobku

codziennie po wszystkich miejscowościach mogą mieć panowie i panie wszystkich stanów którzy wykonują pracę piśm. domowe i przemysłowe pisanie adresów, wykon. robótek ręczn., agencje, zastępstwa itd. Wysoko płatne polecenia egzyst. wszelk. rodzaju. Verlag **„Für's prakt. Leben“** Leipzig 98. (Setki świetnych podziękowań.) 1035

Chłopca

do biura poszukuje 1319

Adwokat Placzek,
Poznań, ul. Zamkowa 4.

Szwajcara

dla obory, krów 120, poszukuje od 1. 7. br. 1316

Dom. Trzebaw, p. Stęszewo, Stenschewo.

Młynarz

kawaler 34 lat liczący, z dobr. świadectwami **poszuk. miejsca** zaraz. Najchętn. na mniejszy młyn wodny. Zgłosz. przyj. **E. Maciejewski** u p. Górskiego Poznań, ulica Pawła 6.

Młodego **czeladnika kowalskiego i 2 uczni stelmachskich** chcących się wyuczyć stelmachstwa, powoźnictwa przyjmie zaraz lub od 1. 4. 08. **A. Grząślewicz,** Śmigiel.

Od 1. 4. 08 potrzebny dzielny

ogrodnik żon.

Zgłoszenia przyjmuje (1318

W. Bączkowski, ogrodnik. Gr. Słupia per Schroda.

Dzielny zaufany

POMOCNIK CEGLARSKI

potrzebny od 1 kwietnia

Cegielnia Briesen, per Czarnikau. 1314

Potrzebny od 1. kwietnia 08

ekonom

1313

samotny w starszym wieku, trzeźwy, pilny i sumienny, na mniejszy majątek pod dyspozycyą. Pensya 400 mk. i wolne utrzymanie. Zgłosz. proszę przesłać Posterest. **L. K. 10 Schroda.**

Pewna egzystencja!

Bardzo pożądany dzielny w swojem zawodzie polak

stelmach żon.

Fabryka machin wszelkiego rodzaju w miejscu. Bl. wiad. udz. **Fr. Muszkieta,** mistrz kraw. Brenno per Weine, Fraustadt.

Dom. Dierznica, per Nekla, poszukuje od 1. 4.

kucharza młod.

na wysoką pensyą, najchętniej świeżo wyuczonego. Zgłoszenia natychmiast. 1321

Potrzebuje zaraz

6 dziewcząt

do liczenia roślin w szkółce, lekka praca wys. płaca, wol. podróż itd. **L. Luboński,** pośred. miejsc. Poznań, ul. Szeroka 21.

Panna 25 lat licząca przystojna, gospodarna, posiadająca 1500 M. i wyprawę, chciałaby wyjść

za mąż.

Uprasza się o załączenie fotografii i podanie swego stanowiska. Tylko rzetelne zgłoszenia proszę przesłać do ekspedycyi Wielkopolanina pod nr. 1330.

Dom. Łukowo p. Łekno poszukuje od 1 kwietnia b. r.

kowala-maszyn.

z uczniem. 1262

Młody

pomocnik ogrodniczy

pilny i pracowity potrzebny od 1. 4. 08. Zgłoszenia przyjmuje **I. Szumnarski,** ogrodnik. 1325
Sielec per Jutrosin.

Dom. Rusko

poszukuje od 1 kwietnia żonatego

leśnika i forysia lub kawalera forczpana

do cugowej stajni. Osobiste przedstawienie konieczne. 1328

Poszukuje się

forczpana

żonatego, albo kawalera od 1-go kwietnia rb. Zgłosz. przyjmuje **Dom. Graboszewo** poczta Stralkowo. 1331

2 pomocnik. ogrodniczych

i **uczeń** mający chęć wyuczyć ogrodnictwa, mogą się zgł. zaraz lub późn. **W. E. Gogolewski,** Landschaftsgärtnerei Lissa i. P.

Ogrodnik

poszukuje dzierżawy ogrodu lub gościńca od 1 kwietnia. 1264

Jan Strożyk,
poczta Bargen bei Fraustadt.

Nauczycielka domowa

z pozwolen. rejenc. potrzebna do dwóch 8-letnich chłopczyków od 1. 4. 08. Zgłoszenia do eksped. Wielkopolanina pod nr. 1265.

CHŁOPCA

z małego miasta lub z wsi który ma chęć wyuczyć się rzeźnictwa poszukuje **L. Uliczny,** 1267
Poznań, Kronprinzenstr. 38.

Spółka stolarska

Tischler Rohstoff- und Absatzverein E. G. m. b. H.

Poznań, tylko Jezuicka 5 przy Farze. Telf. 207.

poleca **meble** i całkowite **wyprawy** w wielkim wyborze po przystępnych cenach i na dogodnych warunkach.

Nakładem i drukiem Fr. Chocieszyńskiego w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny Jan Kasprowski w Poznaniu.